

Zuzka Stožická

BERIEM ÚŽITOK, ALE NIE VŠETOK

Martínus Cena Fantázie



Beriem úžitok, ale nie všetok

Mala uhrančivé tmavé oči. V prameňoch vlasov, ktoré jej ako neposlušné hady vyliezali spod šatky, sa miešali farby uhlia a popola. Roky sa na jej tvári podpísali menej než u žien z dediny, hoci s mladitou by si ju už nikto nepomýlil. Neskryla vejáriky vrások, ani mierne povádnuté rysy, nosila sa však bystro a pôvabne ako laň. Lovca, ktorý v Jaškovi driemal nehlboko pod kožou sporiadaného gazdu, zdvihol hlavu a zavetrl.

Akoby kúzlom priťahovala jeho pohľad. Ukradomky sledoval všetko, čo z nej vykúkalo ponad zeleň, keď sa v záhradke skláňala nad bylinami, ktoré si tam vysadila. Neprehliadol, že na dôležitých miestach bola stále vábne plná. Magda. Ešte aj to meno... Nemohol si pomôcť, musel myslieť na hriech.

Bola vdova. Muža jej vraj uštvali dlhy a rak v jeho útrobach dielo dokonal. Prišla bývať sem, do chalupy po vzdialenej príbuznej, v horskej dedine, kde líšky dávali dobrú noc. Just hneď vedľa Jaška. Zvažoval, či ho osud pokúša, alebo mu práve prejavil nečakanú priazeň.

Vstávala neskoro po východe slnka. Keď vyšla z dverí, vystrela chrbát a poobzerala sa okolo seba, akoby ju každý nádych na tomto svete napĺňal tajným potešením. Často si spievala, ale inak ako ženy z dediny. Čudné a zároveň chytľavé pesničky o žltých lodiach, jahodových poliach, o žene na oblohe plnej diamantov...

Rózi stačilo počuť kúsok a musela si odpúť. *Lietajúce ženy, drahé kamene – diablove mámenie! Fuj-fuj-fuj!*

Jašek sa smial.

„Ty v existenciu diabla neveríš?“ pýtala sa ho Magda.

Existenciu. Jednoducho povedať obyčajné veci bolo pre ňu asi príliš zložitú. Keď si nedala pozor, vkrádali sa jej do reči slová, ktorým rozumel iba kantor a občas ani ten. Mala knihy, často čítala a sem-tam aj zapisovala. Vedela veci nevídané a pýtala sa na samozrejmé.

„Ach,“ Jašek zvažnel a pokrútil hlavou. „Diabol je. Ale celkom inde než v pesničkách. Kto by to mal vedieť lepšie ako ty, bosorka?“

Mlčky prikývla.

Isteže bola bosorka. Domkárovi z horného konca vyliečila bradavice, babke Hýlovke zahojila ranu, čo sa jej už pol roka nechcela zatvoriť a hoci nikoho nevolala, ľudia si k nej postupne zvykli chodiť po radu, bylinkové odvary, oleje a drobné čary. Jašek si v mysli pestoval obraz, ako za splnu mesiaca stojí nahý pred pecou, medzi stehnami násadu metly a celé telo si natiera lietacou masťou.

Večer, keď obchádzal statok, vždy nenápadne preskočil plot a vyhnutým kúskom okenice nakukol do izby. Dúfal, že Magdu pristihne s tou masťou, ale zakaždým len sedela nad knihami alebo v bosoráckom riade miešala liečivé gebuziny. Prežehnal sa, skryl sklamanie a vykročil domov za svojou Rózou.

„Dobré ráno, susedia!“ volala Magda cez plot.

Jašek odzdravil, na Róžin vkus až príliš veselo. Pes Barik, verný strážca gazdovstva, tancoval pri plote, krútil chvostom, kňučal a čakal, kedy ho Magda poškriabe za ušami.

„Komu dobré, komu zlé,“ zamrmlala Róža a urobila posunok proti urieknutiu. „Komu ráno, komu poludnie, ty lajda,“ dodala polohlasom.

Magda akoby si to nevšimla, veselo vykročila chodníčkom do hory.

„Rašpl'a jedna, to pre ňu nikdy nenájdeš vl'údne slovo?“ Pokrútil hlavou Jašek. „Skús si predstaviť, že by si raz potrebovala jej liečiteľské umenie.“

„My sme boli vždy zdraví ako repa,“ fľochla naňho pohrdlivo. „Veď ja vidím, čo má za lubom. Každú chvíľu Barikovi podhodí kosť a keď pes stratí ostražitosť...“ Róža vystrúhala zlovestnú grimasu, rukami naznačovala, akoby niečo za sebou ťahala a hlbokým hlasom zanôtila: „Beriem úžitok, ale nie všetok...“

Jašek si odrkol, „Tresky-plesky, babské reči. Asi má len rada psy. Zvieratá vycítia, kto je aký človek.“

„Ozembuch starý, ešte aj ty sa nechaj oblúdiť,“ hodila rukou, akoby vopred vedela, aké márne je dohovárať mužovi a cestou do maštale hundrala, „Len nech sa mi nemotá okolo Rysule.“

V Jaškovi hrali žilky. Práca hotová, veď zvládol robiť aj za troch, keď sa mu chcelo. Všade rozčul'ujúci pokoj, dokonca ani v krčme nenašiel tvár, ktorú by mal chuť premaľovať päšťou. Tam už všetci vedeli, kedy pozerat' radšej do piva. A doma v hrnci len strapačky od včera. Ešte aj mesiac sa blížil k splnu... Ten večer ho jednoducho ťahalo do lesa.

Len slaboch, čo si nevie rozkázať, sa vyhovára na všetko okolo, vravievala mu Róža. Nepatril medzi mužov, ktorí by nedokázali raz za čas dať žene za pravdu.

Veď hej, nepokoj mám v krvi. Ale dať žene za pravdu neznamenal ostať doma. Z povaly vytiahol zbraň po pradedovi.

Keď sa vrátim s kusom diviny, už nebudeš frfl'ať.

Vedel, že aj Magda je v hore. Zazrel ju, ako počúva večerný vtáčí koncert, na kolenách poloprázdnu bylinkársku kapsu, a vyjedá jahody z malého džbánku. Nepokoj zalomcoval pôvodným cieľom Jaškovej výpravy. Možno by stačilo pár krokov, opýtať sa: *Dáš mi ochutnať?*, nedopriať jej čas na mnohoslabičné slová... Musel na chvíľu stratiť ostražitosť, lebo Magda si ho všimla a veselo mu zakývala rukou červenou od jahôd. Potriasol hlavou, toporne odkýval a vydal sa ďalej pytliackym chodníčkom. Tak hlboko do hory dedinskí ľudia nechodievali, ale on sa medzi nich sotva počítal. Keď nad ním zašumela klenba stromov, stával sa netvorom zo starých bájí. V lese mohol dať priechod divému ja, ktoré nemalo medzi ľuďmi miesto.

Lístie, hlina a konáriky pred Jaškovými očami splývali do tieňov. Mal sa sústrediť na lov, stále mu však po rozume chodila Magda a tie jej oči, ktoré vedia viac, než prezrádzajú, záujem, s akým číta znamenia v listoch, oblohe, činnostiach zvierat... Čary, ktorými pomáha hocikomu za hrnček medu či košík jablák... *Aj mne by si pomohla? Za čo?*

Dávno však vedel, že takým ako on pomoci niet. Pokiaľ si nepomôžu sami.

Zachytil stopu srny a vzrušenie z lovu mu konečne dovolilo zabudnúť na všetko ostatné. Vo svaloch cítil príliv sily. Zmysly sa prispôbili tepu lesa, ostro vnímali každú drobnosť. Pobytové znaky, hlasy vtákov, smer vetra, záchvevy vôní... Vykročil po chodníčkoch zveri a pod

nohou mu nezapraskal ani najmenší kúsok suchého konára. Bol dravcom, pánom lesa. Srna nemala šancu. Keď ju skolil, zaliala ho spokojnosť.

Pustil sa do čistenia úlovku. Srdce mu stále búšilo ako kováčske kladivo, z očí ešte nevypchal lesk loveckej vášne, keď medzi haluzím zbadal preblesnúť Magdinu bledú tvár.

Čo všetko videla? Kde všade mám krv? Toto sú tie moje dokonalé zmysly dravca?

Chvatne sa utieral – nemal žiadny dôvod na ostych, ale zároveň nechcel, aby ho videla takého... s vnútornosťami v rukách, šmuhami na tvári. Nemyslel si, že by ho vyradila – sama mala iste na rováši toľko, že by sa neodvážila. Premkol ho hlúpy strach, aby jej nebol odporný. Jaška samotného divoká stránka života priťahovala, no mal svoje skúsenosti. Ženy zvyknuté na lepší život radšej zatvárali oči pred tým, čo sa dialo s mäsom, kým sa dostalo do kuchyne. Kantorova mladá sa napríklad nemohla ani priblížiť k zabíjačke.

Magda však neutekala, neodvrátila sa, ani nenakrčila nos. Kráčala s pokojnou samozrejmou.

„Gratulujem k úlovku! Nechcem rušiť, len sa pozriem...“ Zvedavo blysla očami po srnčích vnútornostiach. „Nevadí, ak si odoberiem kúsok...?“ a už vyťahovala z kapsy malú sklenenú nádobku a zatvárací nožík.

Mohol som to tušiť. Bosorka. Jašek si nebol istý, či je za tento vývoj rád. Zmätene prikývol.

„Čo z nich vyveštíš?“ pýtal sa. Žartoval len napoly.

„Nič, čo by si už nevedel. V blízkej budúcnosti sa dočkáš dobrého gulášu. Srnka bola vcelku zdravá.“

„Trochu krívala na pravú prednú nohu.“

„Nevadí. Mňa skôr zaujíma... Vídaš niekedy zvieratá nesúmerné, s čudnými výrastkami, hrčami na miestach, kde by nemali byť, alebo so zväčšenou pečeno?“

„Zriedka. Za posledné roky vlastne nikdy.“

„To je dobre,“ usmiala sa. Poďakovala, zbalila si veci, zaželala príjemný večer a zmizla medzi stromami. Jašek nechcel vedieť, čo s kúskami vnútorností plánuje robiť. Radšej si však predsavzal, že ak by ho niekedy pozvala k sebe, nebude v jej dome nič jesť.

Počarila mu? To ťažko. Iba občas myšlienkami mimovoľne zabiehal k vedľajšej chalupe a všetkému lákavému, tajomnému, strašidelnému i odpudivému, čo by tam mohol nájsť. Nezriedka odtiaľ počul podozrivé zvuky. Nechcelo sa mu veriť, že by sa k Magde po večeroch komínom spúšťal čert. Nikdy ho nevidel. Ale pekelné mocnosti predsa mali svoje spôsoby, ako pred zrakom poctivých ľudí zatajiť svoje nočné kratochvíle. A čo asi mohlo vyvolať ten tajomný, ale zjavne spokojný úsmev, keď Magda neskoro ráno vychádzala na priedomie?

Dni plynuli, žatva prišla a odišla. Jašek si na život v susedstve bosorky takmer zvykol. Dlhý čas sa neudialo nič, čo by príliš vytŕčalo z radu obyčajných podivností... Až jedného dňa Róža vyrazila na jarmok. Mala prespať u vydatej dcéry v druhej dedine a vrátiť sa o pár dní, lebo cesta bola dlhá.

Jašek si vychutnával pokoj okolo domu. Práve sa chcel vybrať do krčmy, keď začul Rysul'u akosi čudne, bolestne zabučať. Hneď bežal na lúku pod lesom, kde kravku nechávali pásť. Cestou zachytil, že paholok, ktorý mal na ňu dávať pozor, spí pod hruškou, ale nezdržiaval sa jeho budením.

Musel si overiť, že je Rysul'a v poriadku. Bola pre nich viac než len obyčajným statkom, najmä pre Róžu, odkedy deti odišli z domu – dcéra pod čepiec, synovia do sveta. Keby dovolil, aby sa Rysuli niečo stalo, žena by mu to neodpustila.

Netrvalo dlho a krava sa ocitla v Jaškovom zornom poli. Mala všetky nohy aj rohy, v jej blízkosti sa neobšmietali žiadne lesné zvery, žiadny zlodej, iba... Vo dverách poslednej chalupy mizla vrtká postava, náhlivo, že za ňou sukňa len tak viala. Mohlo sa mu to aj zdať, ale Jašek mal dobrý zrak. Nepochyboval o tom, koho videl.

Dôkladne Rysul'u poprezeral a nenašiel nič zvláštne. Len drobnú červenú bodku na vemene. Had by urobil dve. Prirodzene, podobnú ranku dokázal spôsobiť aj trň, vetvička trčiacia z kríka, bodnutie hmyzu... *Alebo bosorka. Mohla mať Róža nakoniec pravdu?*

Pre istotu kravu odviezol domov. Cestou zdral paholka, aby mu pripomenul význam povinnosti. Galgan, namiesto aby držal hubu a krok, sa po večernom dojení ešte sťažoval. V mlieku vraj bola trocha krvi.

„Čo ak je Rysul'a... urieknutá?“

Jašek sa zamračil, ale napokon chlapčisko odbil. „Nebud' poverčivý. Jednoducho len nemáš také jemné ruky ako gazdiná.“

Do krčmy v ten deň už nešiel. Po zotmení zamieril pod susedkine okná. Škárrou v okenici sledoval, ako sa zvrta okolo stola. Prelievala v priehľadných nádobách akési ružové vodičky a potichu si spievala. Inokedy ju počúval celkom rád, ale dnes ho tie tajomné slová len rozčul'ovali.

Ak naozaj bosoruje našej krave, pomyslel si, mal by som to prerušiť. Ale ak nie, budem za hlupáka. Radšej počkám, čo sa stane.

Napokon zavrela nádoby do skrinky a vyšla po niečo do komory. Kiež by sa radšej venovala lietacej masti. Pretože ak začne naozaj škodiť... Predstavil si ju priviazanú k veľkému drevenému kolu naprostred dediny. Zmieta sa, možno ešte skúša ľudí presvedčiť o svojej nevine, povrazy sa jej zarezávajú do tela, nemôže však čakať žiadnu milosť... Narovnal chrbát a vzhliadol k cúvajúcemu mesiacu.

Nedával pozor, ale niečo v Jaškovom vnútri ostávalo na strážu aj v takých chvíľach a občas ho prinútilo jednať skôr, než vedome dospel k rozhodnutiu. Začul šramot na gánku a bez rozmýšľania skočil tým smerom. Pritlačil bosorku k stene, jednu ruku jej priložil na ústa pripravené vykriknúť a druhou stisol zápästie práve tak, aby pustila kutáč na zem.

„To som len ja. Nebudeš kričať, však?“

Nos mal plný jej vône, dráždivej a neznesiteľne povedomej. Kým čakal na odpoveď, veľmi dôkladne si uvedomoval bosorkine pery a horúci dych na svojej dlani. Sotva badateľne pokrútila hlavou.

Opatrne stiahol ruku z jej tváre, ale neustúpil ani o krok.

„Čo tu robíš?“ spýtala sa.

„Chcem sa porozprávať,“ odvetil v márnej snahe o pokojný tón. Nemohla si nevšimnúť, že chce viac než to, ale taktne mlčala.

„Bojíš sa ma?“ pokračoval otázkou, hoci strach nebol zďaleka to hlavné, čo z nej cítil.

„A mám dôvod?“ opáčila pomaly a pohliadla Jaškovi do tváre osvetlenej bledým svitom mesiaca. Voľnú ruku položila na jeho plece v uvážlivom geste hodnom krotiteľky.

Zavrčal: „Ak niekto ublíži môjmu statku...“

„Nikomu som neublížila. Chcem pomáhať. Ach, ako ti to mám vysvetliť... Sú veci, ktoré sa dajú... získať pre ľudí, ktorí to potrebujú, aj bez toho, že by inde ubudlo. A ja sa snažím zistiť, prečo

sa niektorým zvieratám, napríklad práve Rysuli, tak dobre darí v tomto svete, ktorý... ako iste vieš, zakúsil... ťažké časy.“

O dávnych vojnách Jašek počul mnoho strašných príbehov. Ako chlapec počas dlhých zimných večerov visel na každom slove svojho deda, ktorý opakoval, čo si pamätal z rozprávania svojho deda. Tie príbehy boli neuveriteľné a v mnohom by ľahko splynuli s inými, staršími rozprávkami, ale muži z Jaškovej rodiny si dávali pozor, aby nehovorili „kde bolo, tam bolo“, ale napríklad „tento príbeh sa naozaj stal a zažil ho náš predok, Fraňo Varír“. Nerozprávali ich na priadkach, iba v kruhu najužšej rodiny. Ako oblohu brázdili obrovské železné vtáky, spúšťajúce pod seba ohnivé vajcia, skazu a smrť. Krajinu jazvili neúnavné železné kone a ich neľudskí jazdci zabíjali zvyšky tých, ktorých neskántril oheň, jed a hlad. A kto zabíjal tých jazdcov, kto hubil tie kone? No predsa Fraňo Varír a jemu podobní. Bojovníci obdarení a prekliati zároveň. Za víťazstvo platili telom aj dušou. Dnes už z tých čias okrem príbehov nezostali takmer žiadne stopy – železo pradedovia prekuli na užitočné nástroje, krajinu zahojili lesy... A zvyšok... ľudia pred cudzími nespomínajú.

„Rysuli sa darí, lebo sa o ňu dobre staráme. To, o čom hovoríš, prehrmelo už dávno a aspoň tu, v horách, sa z toho zvieratá spamätali rýchlejšie než ľudia. Žiadne telesné vady na nich nezostali. A ty, bosorka, mi nehovoríš celú pravdu,“ pritlačil na ňu. Mal chuť ju rozdrapiť, alebo...

„Nemôžem. Aj tak by si nepochopil,“ pokrčila plecami. „Teraz už choď domov spať.“ Každý drobný záchvev jej tela nachádzal odozvu v tom jeho. „Alebo ostaň do rána, ale potom sa viac ničomu nečuduj.“

Mesiac bol na ústupe. Azda len vďaka tomu dokázal Jašek pustiť krehké zápästie, vydýchnuť vzduch plný jej vône, odvrátiť sa od obnaženého hrdla, ktoré mu ponúkala, šťavnato zakliať a bežať do lesa zabiť niečo, hocičo, len tak, holými rukami.

Róža sa vrátila a suverénne znovu ovládla svoje dŕžavy. Zúrila, keď vytiahla z paholka podrobnosti o tom, čo sa na gazdovstve dialo v jej neprítomnosti.

„Bosorka pluhavá, nechaj, čo je moje!“ kričala a hrozila vidlami cez plot. „Nevieš, s čím sa zahrávaš!“

Hranice však neprekročila a ostala len pri hrozbách, iste preto, že Rysul'a deň za dňom dojila rovnako dobre ako predtým. Možno aj preto, že farár nedal dopustiť na Magdine bylinky proti kašľu.

„Pravidelne sa k nám pripája na službách božích, nešťí sa svätenej vody ani prijímania, nevidím dôvod na podozrenie.“

Kantorka zasa mala ďalšie decko a jeden odvar jej veľmi pomohol pri horúčke... Róža bylinky trochu poznala. Vedela, že majú aké-také účinky, ale Magdine zmesi pôsobili rýchlo a silno, až to nemohlo byť s kostolným poriadkom.

„Bosoráctvo!“

„Možno si priniesla bylinky lepšej sorty,“ hájil ju kantor. „Hlavne, že zabrali,“ pohladil po hlave svoju ženu. Všetky deti, ktoré za Magdou občas kričali: „Bosorka!“, opravoval: „Bosorky u nás nemáme. Pani Magda je vedomkyňa.“

Nie že by sa Róža nesnažila, ale proti vôli farára a kantora o žiadnom upaľovaní v dedine nemohlo byť ani reči.

Magda sa už od susedov držala radšej ďalej. Nie však dost' na to, aby unikla Jaškovmu neúnavnému pohľadu. Hoci sa mu sama od seba nikdy viac neprihovorila, tradíciu ranného úsmevu nevynechala ani raz.

Jašek vedel a dokázal viac vecí, než väčšina chlapov v dedine. Bol silnejší od ťažného koňa a iste aspoň tol'ko vydržal. Bil sa ako drak, ovládal pekných pár remesiel a robota po ňom ostávala vždy akurátna. Ale vstúpiť do rieky a ostať suchý nevedel. Rovnako nedokázal splniť Magdino želanie prestať sa čudovať všetkému okolo nej. Niekedy, keď sa náhodou večer ocitol v blízkosti škáry na jej okenici, počul z domu mužský hlas, hoci žiadneho chlapa nevidel. Ani rohatého, keď už je o ňom reč. Nedokázal zistiť, odkiaľ prichádza, iba to, že hovorí stále ten istý a s Magdou si veľmi dobre rozumie. Občas sa spoločne smiali, doberali nezrozumiteľnými slovami... Opakoval si, že nemá ani najmenší dôvod žiarliť na to, čo si nevzal, keď sa mu samé ponúkalo – a predsa žiarlil. Spriadal v hlave jeden bláznivý plán za druhým. Striehol okolo Magdinej chalupy ako dravec. Keby k nej nočný návštevník vstupoval oknom alebo dverami, Jašek by ho pristihol alebo aspoň vystopoval. Nechcelo sa mu veriť, že by naozaj prichádzal komínom, ale človek nikdy nevie. Róža mu brýzgala – ani sa neobťažovala pýtať, kadiaľ tol'ko brúsi. Sám si nadával. Napriek tomu sa neprestával vracat'. Čo mal robiť? Nič zaujímavejšie – a nebezpečnejšie – by v chotári nenašiel.

Vietor vial v besných poryvoch, trhal Jaška za kabanicu a štekli ho pod košeľou. Vzduch voňal dažďom a za horou udreli prvé blesky. Chlapi si zahrešili, dopili a náhlili sa domov. Tušili, že príde riadna slotá, ale Jašek sa vracal z krčmy voľným krokom a v dobrej nálade. Divoké počasie mal rád. *Možno budú lietat' bosorky*, pomyslel si rozjarene.

Zo zvyku pozrel k Magdinej chalupe – a vtedy ho uvidel. Nad strechou sa vznášal tieň s párom svietiacich červených očí. *Mohol to byť rohatý?* Na okamih sa otočil, akoby Jaška odhadoval... Náhlly poryv vetra hodil obrys ku komínu. Niečo tresklo, vyleteli iskry, jedno z červených očí zhaslo a už sa čierny satanáš kotúľal po streche. Zachytil sa na kraji pri odkvape, v medzere medzi rozsušenými šindľami.

Bosorka vyšla s metlou na priedomie. Na Jaškovo sklamanie ju neskúšala využiť inak, než ako predĺženie ruky, aby zrazila to čudo zo strechy. Asi naozaj nemala žiadnu lietaciu masť, pretože keď si uvedomila, že na svoj cieľ nedosiahne, priniesla rebrík a pustila sa liezť.

Prvé ťažké kvapky zaplieskali o listy stromov. Vietor zlomysel'ne triasol rebríkom. Blesk ožiaril Magdinu siluetu na úrovni strechy. Nebezpečne sa načiahla za tou vecou... Jašek ju napäto sledoval. *Už len kúsok, už to drží, snaží sa to vyslobodiť, niečo tam muštruje, z vrecka sukne čosi ťahá... Zaleskla sa v šere jedna z jej fl'aštičiek? Posilňuje rohatého niektorou zo svojich liečivých gebuzín?*

Kdesi blízko zarachotil hrom.

Dávaj pozor, ty hus! Pusti tú vec a chyt' sa rebríka!

Ďalšie iskry. Rohatý nebol za bosorkinu starosť vd'ačný – očividne jej uštedril ranu. Stratila rovnováhu, márne zaveslovala rukami v priestore... Vec na streche sa zatiaľ kolísavo zdvihla do vzduchu a nerovným letom zamierila k lesu.

Jašek vedel, čo príde, ešte predtým, ako obraz Magdinho pádu zachytil zrakom. Jeho nohy sa pustili do behu skôr, než si to uvedomil. O chvíľu bol pri nej. Ležala na zemi, otrasená, ale živá. Počas pádu si natrhla halenu a jednu ruku si do krvi oškrela o šindel', ale nebolo to nič vážne. Jaška by nesmierne zaujímalo, koho na svojej streche ratovala a či v ten večer nevďačník doletel do pekla, ale na otázky nebol čas. Uistil sa, že bosorka má chrbát len udretý a odniesol ju dnu.

S uspokojením cítil jej váhu, aj to, ako pevne ho objíma okolo krku. Niečo hovorila, asi d'akovala, ale Jašek slová príliš nevnímal. Telom sa tísila na jeho hrud', blízko k ťažisku, aby mu pri nesení ušetrila námahu... No Jaškova práca v skutočnosti nebola nikdy ťažšia. Vlasy vykĺzli Magde spod šatky a rozprestrela sa po Jaškovom pleci. Pár prameňov ho štekľilo pod nosom. Keď vstúpil do izby, jej vôňa, ktorou bol nasýtený celý priestor, ho dráždila viac než kedykoľvek predtým. Jej vlasy, pot, krv, ktorá mu vsakovala do košeľe... Prebúdžali v ňom to divé, čo inak púšťal z reťazí iba uprostred lesa. *Preto, že teraz bola bezbranná? Alebo kvôli preliatej krvi?* Jašek potriasol hlavou. Nič také necítil, keď sa niektorý z chlapov zranil pri práci, ani keď sa Róža doma porezala pri varení.

Bosorka má v sebe niečo iné.

Položil ju na posteľ, pomaly, akoby bral ohľad na jej stav, alebo akoby sa od nej nemienil vzdialiť ani o pár centimetrov. A on naozaj nechcel. Niečo mal priamo pred nosom a stále mu to o vlások unikalo. *Musím vedieť, čo to znamená.* Inštinkty, s ktorými si inokedy vedel celkom slušne poradiť, ho pri nej privádzali do šialenstva. Túžil –

„Jašek?“

Vzchopil sa aspoň natoľko, aby jej skontroloval zranenia.

„No, pár dní si poležíš,“ zo všetkých síl predstieral vecný tón, ale ruky ho zrádzali. Ostávali v kontakte s jej pokožkou dlhšie a zvierali silnejšie, než bolo nevyhnutné. „Ukáž tú nohu.“

Snažila sa nekričať, keď jej prehmatával kosti.

„Prosím, počkaj...!“ stonala. „Daj mi najprv napit' z tamtej fl'aštičky.“

„Ktoej presne?“ zamyslene prechádzal popri polici s nádobkami. Zastavoval sa pri skratkách a symboloch. „Tejto? Nie...?“

Jeden symbol odrazu upútal Jaškov zrak. Nebol to žiadny z nápisov, čo na etikety drobným, úhľadným písmom značila bosorka. Uvidel ho na väčšej fl'aši, aké zvyčajne držala na poriadku v chladnej komore – ale dnes večer asi niečo vyrábala a nečakala hostí. Tá fl'aša vyzerala ako nová, no symbol, ktorý sa černel na spodnej strane etikety, kde by hrdý remeselník umiestnil svoju značku, pochádzal zo starých čias. Opisoval ho dedo, keď rozprával o vojne. Možno keby Jašek pred chvíľou nevidel na streche lietajúcu vec s červenými očami, nespojil by si to, ale teraz... Až ho zamrazilo. Kedysi s bosorkou ľahkovážne tárali o tom, či verí na diabla... A zrazu mal pred očami jeho pravý symbol. Jašek nikdy nebral vážne čertov z rozprávok a babských povier, ani toho satanáša, ktorým občas strašil farár v kostole. Považoval ich za bežnú súčasť prírody, ako tých pár príšer, s ktorými sa v horách občas pasovali – neopatrným môžu uškodiť, ale na pripraveného si neprídu. Jašek však vedel, že existuje väčšie zlo. Skutočný nepriateľ a ak bosorka pečie s ním...

Nedal na sebe nič znať a pokračoval pozdĺž radu, až sa dostal k nádobe, ktorú Magda potrebovala.

„Tejto? Tlmí bolesť?“

S úľavou prikývla a on zložil fl'ašu z police. Položil ju na stôl, mimo dosah bosorkinej ruky. Potom sa k Magde vrátil pohľadom, sústredene, s výrazom, ktorý sa jej vôbec nepozdával.

„Dám ti napit', onedlho. Ale najprv budeš hovoriť.“

„Hovoriť? Nechápem –“

„Ani ja som dlho nechápal, ale teraz mi konečne začína svitať. Všetky tie drobné náznaky... Už viem, čo si.“

Jašek náhle rozumel, prečo z tej ženy od začiatku nemohol spustiť zrak. Prečo si ju predstavoval spútanú. Prečo v jej prítomnosti stále bojoval o sebakontrolu.

Od veľkej vojny ubehlo mnoho generácií. Čistá krv Fraňa Varíra sa rozriedila a z jeho rozprávania ostali len kosti pôvodného významu, no tie vzdorovali zubu času s rovnakou tvrdošijnosťou, s akou čelili diabolským mašinám Fraňo a jeho partia. Jašek sa pýtal sám seba, prečo mu nenapadlo hneď, z ktorého pekla priletela čierna vec s červenými očami.

Možno som si len odmietal pripustiť, že sme... tak celkom nevyhrali.

„Moji predkovia vedeli rozoznať vojakov z druhej strany bez ohľadu na prestrojenie. Mali na to čuch.“

Zdrapil ju za ruku, priložil nos k okraju rany a nasal vzduch.

„Nepriateľ,“ povedal temne. Hlas mu rozochvela nenávisť s podtónom rozkoše, ktorú nedokázal potlačiť. Akoby niečo v jeho vnútri zapadlo na svoje miesto. Akoby nečakane našiel, o čom ani netušil, že mu celý život chýbalo. Nepriateľ. Boj. Účel. Zmysel.

„Jašek, neblázni, ja nie som nič nepriateľ!“ krútila Magda neveriacky hlavou. „Vojna sa už dávno skončila! Ak chce ľudstvo prežiť, musíme držať spolu.“

„Tak prečo si sa vkradla medzi nás ako špeh?“ naklonil sa k nej nebezpečne blízko a bez milosti zatlačil na zranenú nohu. „Prečo si tu?!“

Vykrikla. Musel trochu povoliť, aby sa pozbierala a bola schopná reči.

„Ale no tak, Jašek, veď som ti to hovorila – muž mi zomrel, nemala som práve kam inam ísť...“

„Neklam. Prečo – si – tu?“ cedil cez zuby.

Sledoval drobné záchvevy v jej tvári. Sotva dokázala uveriť, ako rýchlo sa zmenil bodrý sused, o ktorom si myslela, že pozná jeho prednosti aj slabosti, na tohto cudzieho surovca.

Zoznámte sa, moja pravá tvár.

Varovali ju v útulnej školiacej miestnosti pred cestou von, že sa s niečím podobným môže stretnúť? Ak áno, mali to urobiť lepšie. Až teraz naozaj pochopila, že s ním nebudú žarty a na prežitie jej ostáva len jedna šanca – povedať pravdu.

„Mám poslanie,“ začala. „Nič zlého! Len skúmam a zbieram vzorky tkanív a mikrobiómu. Netreba mi veľa. Sotva čo by sa za necht vošlo. Vám nič podstatné neubudne, kým u nás, v meste, kde som sa narodila, dokážu vedci z niekoľkých buniek z vemená vašej Rysule namnožiť kultúry, ktoré vydržia robiť mlieko nepretržite niekoľko rokov. Raz za čas kultúry degenerujú a potom ich treba obnoviť čerstvým materiálom z terénu –“

„A čo vám bráni chovať si stádo kráv niekde za humnami?“ pýtal sa Jašek podozrievavo.

„Za našimi humnami... žiadna krava neprežije ešte pár storočí. Netušíš, aké máte šťastie na toto všetko.“ Trhla hlavou, aby obsiahla šťavnato zelenú krajinu vonku za oknom.

Pri slovách o šťastí sa Jašek zamračil, akoby ho urazila. Zavrčal: „Kto si ubránil, ten má. A teraz povedz, koľko a čoho si vzala?“

„Jednu vzorku od každej kravy z dediny,“ odpovedala a do jej hlasu sa vkradla stopa vzdoru, akoby bola naozaj presvedčená, že konala správne. „Vždy z mliečnej žľazy a priečne pruhovaného svalu. To isté od piatich kôz. Potom zo desať sliepok – ovidukt, prsný a stehenný sval...“

„A ľudí?“

Zaváhala.

Zvýšil tlak. „Hovor. Pravdu! Spoznám, keď klameš. Ďalšie varovanie už nedostaneš.“

„Zobrala som vlasy alebo kožné bunky prakticky od všetkých, ku komu som sa dostala popri liečení. Sedemnást' individuálnych genotypov, dvanásť dospelých a päť detí.“ Snažila sa zachovať pokoj, no hlas sa jej chvel – tušila, že toto bude bod zlomu.

„Kde ich máš?“

„Väčšinu už som poslala k nám.“

„Takže *to* od teba potreboval ten lietajúci parom.“ Bolo vidno, ako za spoteným Jaškovým čelom kmitajú najrôznejšie možnosti.

„Hej. Ale nepredstavuj si nič proti ľuďom. Musíme zmapovať rozmanitosť populácií, ktoré ostali – lebo ich nie je až tak veľa. Hlavne kombinácie, ktoré dokážu úspešne čeliť tlakom prostredia, sú vzácne. V našom meste sa pred vonkajším svetom musíme chrániť a po každej návšteve detoxikovať, inak ochorieme. Slabší vydržia pár týždňov, silnejší pár mesiacov, ale potom už sú škody nezvratné. Preto do terénu vysielajú len ľudí v post-reprodukčnom veku, ako som ja –“ zarazila sa, ale hneď vysvetlila, „to znamená, že už nemôžem mať deti. Keď sa vo mne... niečo pokazí, zašmodrchá v tkanive života, neprejde to na ďalšie pokolenie.“

Jašek sa mračil, akoby spomínal na slová z dávnych príbehov. „Takže si na... samovražednej misii? Prišla si sem ukradnúť, čo sa dá, poslať to domov a zomrieť?“

„To závisí od mnohých vecí. Stretla som u nás doma ľudí, ktorí boli vonku a potom si ešte pár rokov požili, ale... Nie je to bežné.“

„A to ti stojí za to? Prihlásila si sa dobrovoľne?“

„Ach, áno, som tu z vlastnej vôle. Inak by som nikdy nemala šancu vidieť toto všetko. Prejsť sa lesom... Pochop, celý život som strávila v chránených izbách, podzemných chodbách a laboratóriách, pila filtrovanú vodu, dýchala klimatizovaný vzduch... Každý nový deň tu, vonku, je pre mňa dar. Pár mesiacov som naozaj nečakala. Ak to má skončiť dneskom...“ pozrela sa mu do očí. „Ďakujem a zbohom ostávajú. Ale ak ma nechceš rovno zabiť... Dáš mi, prosím, napiť z tej fľašky...?“

Magdin pokus naštrbiť postoj vypočúvajúceho vyšiel naprázdno.

„Nie,“ odvetil. „Ty si možno predstavuješ, že tvoj veliteľ sa uspokojí s *mapovaním*,“ zdôraznil pohrdlivo, „ale ak nevie prísť ako chlap, nemám dôvod veriť jeho úmyslom. Mimochodom... Stále si mi nepovedala – prečo sem? Čo vás viedlo k tomu, vybrať si práve našu osadu?“

Otázku položil naschvál pomaly, aby Magda pochopila, že na odpovedi závisí jej život.

„Posielame... rôznych ľudí rôznymi smermi na miesta, kde máme dôvod očakávať stabilné osídle... Au! Prestaň!“

„Zahrávaš si,“ vrčal. Vonku udrel hrom.

Na bosorku mala Magda nízko položený prah bolesti. Jašek vedel, že nepotrvá dlho a dostane z nej všetko.

„Prosím, nie...!“ nariekala, ale náhle stíchla, akoby za jeho chrptom zazrela...

Kvílenie vetra, hrmot uvoľnenej okenice a bubnovanie dažďa prerážali väčšinu ostatných zvukov. Preto si Jašek všimol Róžu až vo chvíli, keď mu na hlavu vyliala okov studenej vody. Magda vykrikla, aj jej sa ušla štedrá dávka. Viac ju však zasiahlo, že rozzúrená žena zmietla zo stola aj fľašu s analgetikom. Tekutina, od ktorej si sľubovala úľavu, teraz vsakovala medzi škáry podlahy a zanechávala po sebe hutný opar etanolového základu.

Róža kliala ako pohan a vlhkosť na jej lícach nebola len od dažďa.

„Tridsať rokov života! Všetky tvoje nálady som verne znášala! Deväť detí som ti dala, štyri pochovala! A ty takto...?!“

Prázdnu, no stále ťažkou nádobou sa pokúšala prekvapeného muža zasiahnuť do hlavy.

„Róža, čo si –“

„Keď ťa hanba nefackuje, niekto musí!“

Jašek bol mokrý ako myš, no podarilo sa mu vyhnúť aspoň okovanému vedru. Žena ho celkom vyviedla z rovnováhy – takúto ju nevidal. S krikom by si poradil ako zvyčajne, ale slzy...

„Róža, nevieš –“

„Viac mi vedieť netreba, keď ťa pristihnem nad cudzou ženštinou so sukňou vykasanou!“

„Všetko vysvetlím. Je to –“

„Nechod' na mňa s tým, že je bosorka! To viem dávno! Od jari neskladám z krku svätý obrázok proti zlým silám. Aj tebe som jeden obstarala. A nosil si ho? Nosil?!“

Na odpoveď ani nečakala.

„Marš domov, kurevník všivavý!“

Jašek potriasol hlavou. Namiesto bosorkinej krvi cítil v nose rozliaty špiritus a to mu trochu prečistilo myseľ. Nemal sa nechať uniesť. Robil zbytočný hluk a nerátal s tým, že sa Róža odváži zísť až k bosorkinmu domu. Do očí mu stále stekala voda z vlasov, no zrazu akoby videl jasnejšie. Záležitosť s Magdou znesie odklad, dnes v noci nikam neutečie. Teraz treba urovnať veci doma. Povedať Róži, čo sa dozvedel a čo ešte musia zistiť. Vytvoriť plán. A potom zísť na povalu po zbraň.

Nechal ženu, aby ho odviedla von, do dažďa.

Keď búrka utíchla, Róža sa vrátila.

„Prišla si ma doraziť?“ fl'ochla na ňu z postele Magda. Bez prostriedku proti bolesti v sebe nedokázala nájsť silu na trpezlivé jednanie s domorodcami.

„Doniesla som ti trochu kaše, bosorka. Mysli si čo chceš... Najradšej by som ťa týmito rukami zniesla zo sveta,“ celou silou skrútila utierku, akoby to bol krk sokyne. „Ale to neznamená, že ťa tu nechám zdochnúť ako zviera. Alebo že dovolím mužovi, aby sem ešte páchol.“

„Tak to sa mi ul'avilo. Naozaj. Vďaka.“

Kým Magda jedla, Róža sa bez slova pustila zametať neporiadok na zemi.

Chodila za bosorkou denne. Spočiatku akoby len hľadala zámienky robiť okázalé gestá proti urieknutiu, ale s každým dňom sa k tejto ochrane uchyl'ovala zriedkavejšie. Nenápadne si obzerala bylinkárske pomôcky. Odmietala svoju zvedavosť vyjadriť otázkou, no Magda z času na čas akoby mimochodom vysvetlila, na čo ktorá vec slúži a Róža im napokon prestala prisudzovať diabolskú moc. Sama pripravila odvar na obklady. Potom sa farárovi minula zmes proti kašľu a Róža ju podľa Magdíných pokynov vlastnoručne namiešala. Hrdo sa usmievala, keď velebnému pánovi podávala plátenné vrečko.

Bola prostou vidiečankou, ale nebola hlúpa. Všimla si, že hoci na obyvateľov dediny bosorkine receptúry fungovali rovnako dobre ako predtým, samotná Magda očividne chradla.

„Blíži sa môj čas,“ priznala jedného dňa. „Kľučkovala som pred zubatou dlhšie, než sa na ženu môjho druhu patrilo, ale tomu je koniec.“

„Chýba ti... niektorá prísada, ktorú si tu nemôžeš dopestovať? Preto sa nevieš vylicit?“ pýtala sa Róža.

Obe vedeli, že Jašek chodí po nociach na postriežku. Nikomu pod Magdinou strechou nemohlo uniknúť, že sa okolo domu z času na čas ozýva náhly praskot a ráno ostávajú v hriadke či na cestičke úlomky plastu a sem-tam elektronické súčiastky.

„Ach, nie, to je v poriadku,“ potriasla hlavou bosorka.

Rada sedávala na lavičke na priedomí zabalená v teplom vlniaku, pozerala len tak dookola a usmievala sa – odhodlane, hoci v porovnaní s minulosťou znateľne slabšie. Radila Róži, ako udržiavať liečivú záhradku a tešila sa, keď videla, že ju to naplňa ťažko skrývaným uspokojením.

„Semienka z tých bylínok si uchovaj a zasad' aj doma,“ odporúčala. „Sú vylepšené. Votkali sme do ich tkaniva života účinné látky v takom množstve, aké nenájdeš na lúke či v lese. Do tejto knihy som o každej zapísala to najdôležitejšie,“ položila vedľa seba na lavičku hrubý zväzok.

Róžu tým nenadchla. „Nie som žiadna čitateľka.“

„Verím, že s kantorkou to nejako dáte dokopy.“

Pani učiteľová na seba nenechala dlho čakať. Už na druhý deň spolu s Rózou zbierali v záhrade podľa kľúča tie správne byliny na liečbu dojčenskej koliky. Jedna vedela čítať, ale druhá mala oko na jemné rozdiely v tvaroch listov. Napokon Róža skoro všetko nazbierala sama, pretože kantorka nedokázala na dlhší čas odlepiť oči od husto popísaných stránok. Pri odchode uprosila Magdu, aby si knihu smela požičať domov.

„Podľa mňa bylinky až tak veľmi nepotrebuje. Bola jednoducho zvedavá,“ prehodila Róža.

„Čaj malému neublíži,“ pokrčila plecami bosorka.

„Žiadne z mojich detí nikdy nič podobné nepotrebovalo – a mala som ich deväť.“

„Hm. Deväť detí,“ prevažovala Magda to číslo rozpačito na jazyku. „To si sotva dokážem predstaviť.“ *Kde sú všetky teraz?* nevyslovila.

„Ani neskúšaj,“ odvrkla Róža a zdalo sa, že viac už nič nepovie, ale po chvíli jej nedalo: „A ty? Mala si nejaké?“ Akoby sa jej to pri pohľade na Magdinu chudú postavu nechcelo veriť.

Bosorka sa smutne usmiala. „Jednu dcéru. Ostatné sa nedočkali pôrodu. U nás je to s deťmi... ťažšie.“

„Ako ťažšie?“

„Zriedka sa rodia, bývajú chúlостivé, často choré. Kol'kokrát som sedela pri jej posteli, prepočítavala dávkovanie liekov, zrážala horúčku, premýšľala, čo som mohla urobiť lepšie, aby som ju ochránila. Kol'ko nocí ma mučili obavy, že tentoraz už nevyzdravie...“

„Tak preto sa vyznáš v miešaní odvarov,“ prikývla Róža chápavo. „Vyzdravela?“

„Nakoniec vždy áno. Dnes už je dospelá. Čoskoro bude sama matkou.“

Tebe teda išlo o mlieko, domyslela si Róža. Bojíš sa, že tvoja krehul'ka ho nebude mať dost?

Nejaký čas mlčali, každá stratená vo vlastných úvahách.

„Moje deti boli silné a zdravé,“ zdôverila sa napokon Róža a s trpkým úsmevom pokrčila plecami. „Ostala mi len jedna dievka, čo sa vydala do druhej dediny. O zvyšok ma pripravila tá ich divá nátura. Ved' si videla Jaška. Skoro všetky deti sa podali naňho. Radosť pohľadieť, starosť

vychovať. Boli veselí a šikovní, rastom ako jedle, pevní ani skala, ale vo chvíli, keď to do nich vošlo... Stačilo, že im niekto skrížil cestu," odložila ošatku, čo mala v rukách, akoby jej t'archa spomienok bránila niešť akýkoľvek d'alší náklad.

„Stokrát som každému z nich vysvetľovala, že nemajú robiť škodu a prečo nesmú ubližovať slabším. Málokto pre tých zurvalcov nebol slabší. Nepomohlo dohováranie ani bitka. Možno aj vedeli, že robia zle. Zakaždým mi povedali: ‚Chcel som sa udržať, ale nemohol som inak.‘ Potom ich Jašek vzal do lesa, nech sa tam vybehajú. Márne som vravela, že sú na to ešte malí a hlbšie v hore sa potulujú kadejaké potvory. Čím viac som zakazovala, tým viac ich t'ahalo von. Začali tam chodiť sami. Traja stratili život v hore. Jašek ich nakoniec našiel.“ Spomenula si, ako jej vtedy nechcel ukázať, čo z chlapcov zostalo a ona trvala na tom, že ich musí naposledy vidieť. Kiež by mohla niekedy zabudnúť.

Pevne zovrela dosku stola a pokračovala: „Jedného mi zas doniesli po tancovačke, s nožom medzi rebrami. Keď na tie roky spomínam, vravím si: ‚aspoň že sa nepohlušili navzájom.‘ Ďalší postupne odišli do sveta, lebo tu nevedeli vydržať – ani ich ľudia nevedeli vystáť. Reku, nech prídu späť, keď sa vybúria, naučia móresom. Ale ja tuším, čo to znamená. Zo siedmych bratov z Jaškovej rodiny sa vrátil iba jeden.“

Róža zložila hlavu do dlaní.

„Neviem, či sa viac bojím toho, čo sa im môže stať, alebo čo môžu oni vo svete porobiť.“

„To je mi ľúto,“ hlesla Magda. Hodnú chvíľu nevedela nájsť slová. „Vieš,“ ozvala sa napokon. „Tvoj muž sa ma ten večer, čo som spadla zo strechy, pýtal, prečo ma poslali práve sem. Stále mu dlhujem odpoveď.“

Strápená žena zdvihla hlavu.

„Raz na jeseň,“ rozhovorila sa bosorka, „prišiel k našim hradbám pútnik zo smeru, odkiaľ sme živého človeka nečakali.“

„Pútnik?“ spýtala sa Róža obozretne. „Aký bol?“

„Vysoký, mocný, čierne vlasy, sivé oči,“ odvetila Magda vážne. „Volal sa niektorý z tvojich synov Juzek?“

Róža prikývla. „Druhý najmladší. Čo o ňom vieš?“

„Dostal sa do potýčky, keď si z voza pristaveného pri bráne skúsil čosi... požičať bez pýtania. V bitke sa vedel obracať. Bolo treba šiestich chlapov a trojitú dávku z paralyzéra, kým ho premohli.“

„Môj chlapec,“ usmiala sa Róža trochu krivo. Zaťala päste. „Čo s ním bolo potom?“

„Nuž, ošetrili ho a nejaký čas strávil v našej väzbe. Súhlasil, že poskytne dokumentačný rozhovor ľuďom z mapovacieho tímu, ale v jednu noc sa rozhodol – opäť bez pýtania – vziať si pár vecí na pamiatku a opustiť našu pohostinnosť. Odišiel do plání.“

„Poslali za ním niekoho?“

„Poslali. Partiu prieskumníkov a stopovací dron – jednu z tých lietajúcich vecičiek, čo ich má Jašek tak v zuboch. Ale dron už nikdy nevideli a prieskumníci sa vrátili s prázdnyimi rukami.“

Róža mlčala.

Magda sa nadýchla a s nemalou dávkou rozpakov pokračovala:

„Moja dcéra pracovala ako asistentka mapovacieho tímu. Nikdy sa nenašli žiadne dôkazy, ale mám podozrenie, že to práve ona otvorila Juzekovi dvere na slobodu. Neprezradila meno otca dieťaťa, ktoré nosí pod srdcom. Nuž... o dieťati sa dá niečo zistiť aj z matkinej krvi... a ja som hľadala. No moja budúca vnučka nemá so žiadnym mužom z našej kolónie dostatočné percento zhody.“

Róža prikývla. „Ďakujem, že si mi to povedala.“

Od toho dňa ju prestala volať bosorkou. Keď o nej hovorila so ženami z dediny, používala meno Magda, pretože „vedomkyňa“ jej stále nešlo medzi zuby.

Nad dedinou sa prehánala ďalšia veterná noc. Babie leto ustúpilo sychravejšej jeseni a Jašek vybehol z domu bez kabanice. Zastal pred vyhnitým miestom na susedkinej okenici – po koľký raz vlastne? Róža mu tam zakázala chodiť, aj sám si zakázal, ale nemohol ženu za oknom celkom pustiť z očí a vlastne ani z mysle.

Stále ho mávalo to slovo. Nepriateľ. Túžil po riadnom boji. Vrhnúť sa do útoku na veľký cieľ... Spomínal na dedove príbehy o dávnych bojovníkoch, ich vylepšeniach a prístrojoch. V prilbe vraj mali malého raráška, ktorý im aj počas najneprehľadnejšej bitky hovoril do ucha, čo majú robiť. Nikdy neváhali. Občas by Jašek pomoc takého krpáňa ocenil, no inokedy by ho asi rozpučil v pästi.

Magda sa zakolísala. Musela sa oprieť o stôl. Znovu ho prekvapilo, aká je vycivená a slabá. To má byť nepriateľ? Sotva sa dovliekla naspäť do postele. Vídal ju z dialky na priedomí, ale bližší pohľad ho rozosmutnil. Už netancovala okolo pece s rozličnými nádobami, nemiešala gebuziny. Dost' ju vyčerpávalo miešať čaj s lyžičkou medu. *Môžem za to ja alebo by sa to stalo tak či onak?*

Potriasol hlavou nad nezmyselnosťou ich vzájomného postavenia. Jašek... si stále nebol istý, kam ju vo svojom zozname nepriateľských síl zaradiť. Znamenie, ktoré videl, hovorilo jasnou rečou. Ale videl aj iné veci. Odkedy prišla do dediny, pomáhala ľuďom. Hej, nehovorila celú pravdu a brala bez pýtania – bola však horšia než Jaškovi vlastní synovia na cestách?

Vyrušilo ho čudné bzučanie z útrov kredenca. Magda vstala, zo zásuvky vytiahla tmavú placku veľkosti dlane a začala do nej d'obať prstom.

„Magda, si tam?“ vyšiel z placky mužský hlas. „Konečne sa ozývaš! Už som sa bál –“

„Kam by som šla s tou porantanou nohou?“ odvrkla.

„Vyhlás misiu za ukončenú a pošlem po teba záchranársky dron,“ naliehal mužský hlas.

„Aby ma otrieskal o komín ako ten zásobovač minule? Ďakujem, stačilo. Radšej ostanem,“ konštatovala.

„Neblázni! Čo ťa tam toľko drží?“

„Ved' som ti to hovorila aspoň stokrát. Ale kto nezažije na vlastnej koži, nepochopí. Asi je toho príliš veľa, aby sa to dalo ľahko vysvetliť... a pritom stále tá jedna vec. Skutočný svet. Vôňa čerstvo pokosenej lúky. Farba machu po daždi. Vrabec na okne. Škvrny zlatého svetla, ktoré v podvečer preniká korunami stromov.“

Zdalo sa, že hlas z čiernej placky neverí.

„Hádám nie ten chlap...?“

„Hádám nebudeš žiarliť na ženu nad hrobom?“

„Nezahováraj. Minule si vravela, ako ťa stále sleduje. Snažíš sa to zahrať do autu, ale mňa neoblafneš. Patrí k potomkom upravených, však? Podarilo sa ti získať jeho vzorku?“

„Nie. A to je posledné slovo.“

„Magda. Mysli aspoň na dcéru. Minule sa zastavila tu na velení a nútila ma prisahať, že urobím všetko preto, aby si bola doma pred jej termínom. Vie, že máš ešte šancu. Ak sa teraz vrátiš,

komplexná terapia ťa dá zasa dokopy. Ale ak budeš váhať príliš dlho, nepomôže ti už ani svätená voda.“

„Beriem na vedomie. A ty by si mal pochopiť, že z tejto dediny už bez ich súhlasu nedostaneš ani lyžát. Ak chceš naozaj zachraňovať ľudstvo a nie vyhrabávať z hrobu staré vojny, prídeš sem ako zástupca potenciálneho spojenca a budeš s nimi jednať fér.“

„Také niečo Rada nepripustí. Vieš, čo sa stane, keď si človek od nás skúsi podať ruku s potomkami vraždiacich beští? Oni nikdy – “

„Keby boli len vraždiace beštie, rozpárali by ma hneď po príchode. To by pre vás bola pekná zámienka na vyčistenie celej oblasti, však? Ale neurobili to. Sú viac než len súčtom zabijackých inštinktov. Podala som si s nimi ruku, identifikovali vo mne nepriateľa a ešte stále žijem. Čo ma privádza k otázke, prečo ste mi nedali kompletné informácie?“

„Nemohli sme tušiť, na koho natrafiš,“ vysvetlil mužský hlas. „Ak si ich mala presvedčiť, alebo aspoň na dostatočne dlhú dobu zmiast, musela si veriť jednoduchšej legende. Čo nevieš, to z teba nikto nedostane.“

„Neviem, či predkovia boli väčšie beštie, ale čo sa týka potomkov...“ nedokončila. „Príd osobne a priprav sa jednať poctivo, inak ostávam. Dobrú noc.“ Tresla čiernou plackou do stola.

V bosorkinom dome by sa rozhostilo ticho, nebyť kvílenia vetra v komíne. Keď sa k nemu pridala Magda s mierne falošným pískaním, Jašek vedel, že nastal čas na návrat.

Chlapec mal byť doma do západu slnka, ale on stále lietal so psom po sade. Nový Barik bol sotva odrastené šteňa, rovnako plný života, rovnako pochabý.

„Slnko už zašlo a čoskoro bude pršať. Hybaj pod strechu!“ volal Jašek na fafrnka v natrhnutých gatiach.

„Ale dedo, ešte to nevisí vo vzduchu, máme dobrú pol hodinu čas!“ odpovedal malý drzo. „Nie som vôbec unavený!“

„To ty nikdy.“

Nečudoval sa, že jeho matka využíva každú príležitosť, aby si od neho mohla na chvíľu odpočinúť.

„Babka uvarila kašu s medom.“

„Nie som ani hladný.“

Nechcelo sa mu mladého naháňať – nohy mu ešte slúžili, aby ho dokázal chytiť, ale občas už ho takto večer trápili kĺby a cestu späť by pravdepodobne odkríval.

„Budem ti rozprávať.“

„Ach, v tom prípade nedbám,“ usmial sa chlapec naširoko, postrapatil psovi srst' na hlave a rozbehol sa k domu. „Porozprávaš mi, ako to dopadlo s bosorkou?“ opýtal sa, keď prekízlol popod dedovo šľachovité rameno do izby.

„Keď inak nedáš,“ kývol Jašek, vošiel za ním a zavrel dvere. K susednému domu, ktorý už dávno obývala počestná rodina bez väzieb na temné sily, sa ani neobzrel.

„Iba tvoj dedo ju volá bosorka, každý iný vie, že bola vedomkyňa,“ poznamenala prísne babka Róža a do misky naložila drevorubačskú porciu kaše. „Kam prišla, tam pomáhala. Po sebe

nám nechala vzácne zeliny a veľkú knihu receptov na lieky, ktorú možno zdedíš práve ty, ak sa budeš dobre učiť.“

Táto predstava neurobila na chlapca badateľný dojem. „A čo teda robila? Privolávala búrku? Vedela počarovať dobytku? Odoberala kravám mlieko?“ spýtal sa s plnými ústami. „Od detí na rínku počúvam... rôzne veci.“

„Ech, je to len vedľajšia dedina a predsa nič nepochopili,“ pokrčil dedo plecami. „Sú spôsoby, ako pridať tam, kde je treba, bez toho, žeby si inde musel ubrať.“

Potom začal rozprávať – o tom, aká bola, ale aj o tom, ako ľahko môžu inštinkty vštepené kedysi dávno do tkaniva ich životov zahmlieť to, čo je dôležité. Neprestal, ani keď už miska bola prázdna a za oknom sa rozšumel tichý dážď.

„Takže vlastne nebola naozajstná bosorka?“

„Musela byť,“ odvetil Jašek. „Ako inak by dokázala, aby k nám ľudia z mesta prišli za bieleho dňa? Nemala v tele viac sily ako mucha a predsa sem tých bezbožníkov dostala, hovorili ‚prosím‘ a ‚ďakujem‘ a s naším richtárom jednali ako so seberovným.“

Jašek s gustom opisoval ich smiešne šaty, rukavice a masky na tvári, mierne hrdzavého železného koňa... Myslel na ten deň.

Neveril som, že to dokáže.

Stál priamo za richtárom, keď prišli.

Nebol som si vôbec istý, že to dokážem ja.

Cítil ich cudzí, provokujúci pach, zatílnal päste a držal sa na uzde. Inštinkt mu nikdy neprestal našepkávať, že sú to nepriatelia, no keď už zistil, odkiaľ sa v ňom to nutkanie berie a poriadne si to usporiadal v hlave, prestala ho potreba zaútočiť natoľko ovládať. Postupne si podal ruky s celou delegáciou a zachoval kamenný výraz aj tvárou v tvár ich nevyslovenému strachu. Keď Jaška ktosi zdvorilo požiadal o vzorku, rovnako zdvorilo odmietol.

„Ale čo bosorka?“ dožadoval sa chlapec.

„Nakoniec ju čerti odniesli. Vyliečila sa a žila šťastne v kamennom meste, až kým neumrela.“

„To je to miesto, kde máš sesternicu,“ doplnila babka Róža. „Možno aj ty sa tam raz pôjdeš pozrieť.“

„Hm, prečo nie,“ pokrčil plecami. „Neškodilo by pochytiť zopár kúziel.“